

INNHold

Forord til 2. utgave	11
Innledning	13
Kapittel 1	
Foreldresamarbeid i barnehagen – nye tider og nye foreldre	17
Nye tider – nye foreldre	17
Den mangfoldige og flerkulturelle barnehagen	17
Det viktige foreldresamarbeidet	19
Barnehagens samfunnsmandat	20
Barnehage for alle barn	22
Foreldrenes rett til medvirkning	24
Barnehagen som dannelsings- og læringsarena	25
Kapittel 2	
Endringer i foreldreskapet	27
Foreldrenes økte rettigheter	27
Familien i det moderne samfunn	28
Ulike familieformer	29
Økte valgmuligheter og mangel på rollemodeller	31
Endringer i familiens funksjon	33
Endringer i det sosiale støttesystemet	34
Avhengigheten til ekspertsystemene	35
Usikkerhet i foreldrerollen	36
Foreldre som sliter med rus og psykiske lidelser	38
Foreldrestøttende arbeid	38

Kapittel 3

Profesjonalisering og vitenskapeliggjøring av barneomsorgen . . .	40
Historisk tilbakeblikk	40
Vitenskapeliggjøringen av barneomsorgen	45

Kapittel 4

Profesjonskunnskap og hverdagskunnskap	47
Ulike kunnskapsformer	47
Profesjonskunnskap og hverdagskunnskap	49
Profesjonell autoritet, makt og hegemoni	50
Kunnskap, språk og makt	51
Ekspertkunnskap	52
Vitenskap og sunn fornuft	53
Teori og praksis.	53
Fra universell viten til kulturbundet viten	55
Utvikling av profesjonalitet og relasjonsferdigheter	56

Kapittel 5

 Lovgivning som regulerer barneomsorgen	58
Foreldreansvar og samfunnsansvar for barneomsorgen	58
Foreldrenes ansvar	59
Lovverk som regulerer samarbeidsformer	60
Foreldrenes rettigheter.	61
Hensynet til barnets beste	61
Samfunnets ansvar og plikter	62
Barn med nedsatte funksjonsevner	62
Samarbeid med barneverntjenesten	63
Bekymringsmelding	64
Hjelpetiltak for barn og familier	64
Tiltak uten samtykke fra foreldre/foresatte	65

Kapittel 6

Mål for samarbeidet. Teoretiske perspektiv	66
Samarbeid, veiledning og støtte. En begrepsavklaring	66
Samarbeid	67
Veiledning	67
Foreldrestøttende arbeid	68

Sikre barnet gode overganger	69
Styrke barnets tilknytning	71
Bekreftede foreldrenes betydning for barnets utvikling	72
Forsterke barnets sosialisering	74
Dobbelt sosialisering	74
Integrasjonskompetanse	75
Prosesskompetanse	75
Kommunikasjonskompetanse	76
Kulturkompetanse	76
Tverrfaglig samarbeidskompetanse	76
Forebygge omsorgssvikt	76
Kapittel 7	
Samarbeidets innhold og form	77
Informasjon om barnehagens virksomhet	77
Samarbeidets innhold	78
Samarbeidsformer	78
Hva kan foreldrene og personalet samarbeide om?	79
Rutiner for foreldresamarbeidet	81
Foreldrenes medvirkning i barnehagens planlegging	82
Foreldrenes medvirkning i innkjøringsperioden	86
Barnehagens rolle og foreldrenes medvirkning i barnets overgang til skolen	89
Når foreldre klager	91
Kapittel 8	
Holdninger til foreldre	93
Tillitens krav	93
Gjensidig avhengighet og interdependens	94
Påvirkningskraft og definisjonsmakt	96
Diskutere pedagogiske problemstillinger	97
Ydmykhet, empati og sensitivitet	97
Klokskap og intuisjon	98

Kapittel 9

Kompetanser i foreldresamarbeid	100
Evne til nære og varme relasjoner til foreldre	100
Kommunikasjonsferdigheter	102
Forståelsesrettet kommunikasjon	102
Jeg-budskap og du-budskap	103
Samtaleferdigheter	104
Finne alternative handlingsmuligheter	105
Spørsmål som utfordrer	107
Foreldregrupper	109

Kapittel 10

Flerkulturelle perspektiver og foreldresamarbeid	111
---	-----

MARIT GJERVAN

Forpliktende samarbeid	112
Barnehagens møte med mangfold	113
Holdninger til mangfold	113
Kultur som forklaringsmodell	114
Personalets kompetanse	115
Å gjøre mangfold synlig	117
Barnehagens arbeid med språk	118
Å gjøre foreldrenes kompetanse gyldig i barnehagen	119
Ulike samtaletoner	120
Tid, ressurser og organisering	121
Barnehagens arbeid med språk og involvering av foreldre	122
Dokumentasjon og kartlegging – hva blir synliggjort?	123

Kapittel 11

Den vanskelige foreldresamtalen	126
--	-----

MAY BRITT DRUGLI

En del av det generelle samarbeidet	128
Tillit	128
Et godt samarbeid	130
Hvorfor blir noen samtaler «vanskelige»?	131
En bred tilnærming	132
Barnet i fokus	133
Foreldrenes rolle	134

Ulike samtalefaser	135
Observasjoner som grunnlag	136
Gode beskrivelser	137
Dialog og aktiv lytting	138
Ressurser og løsningsfokus	138
Når det oppstår kommunikasjonsproblemer	139
Utfordringer som kan oppstå	140
Kapittel 12	
Samarbeid med foreldre i et spesialpedagogisk perspektiv	143
BODIL MØRLAND	
Samarbeid for barnets beste	143
Barns rett til spesialpedagogisk hjelp	144
Samarbeid når bekymring oppstår	148
Samarbeid når barn har spesielle behov	150
Saksgang for spesialpedagogisk hjelp	152
Fase 1: Bekymringsfasen	152
Fase 2: Henvisning til PP-tjenesten	153
Fase 3: Sakkyndig vurdering av barnets behov	153
Fase 4: Vedtaksfasen	154
Fase 5: Planlegging og gjennomføring	154
Fase 6: Evaluering og veien videre	154
Ansvarsgruppe, individuell plan og koordinator	155
Det offentlige hjelpe- og støtteapparatet	156
a) Kommunalt forvaltningsnivå (førstelinjetjenesten)	157
b) Statlig forvaltningsnivå (andre- og tredjelinjetjenesten)	158
Samarbeid på kryss og tvers	158
Kapittel 13	
Foreldreveiledning i et mangfoldig samfunn	162
Foreldreveiledning som et lavterskeltilbud for alle	163
Sensitivisering av omsorgsgiver	163
Åtte temaer for godt samspill	164
Følelsesmessig kommunikasjon	165
Formidling og berikelse	165
Hvordan kan vi møte sosiokulturelle forskjeller i oppdragspraksis?	166

Kvalifisert veiledning og profesjonalitet i møte med foreldre	167
Kulturelle modeller for omsorgspraksis	168
La barnet vise	171
Referanser	173
Offentlige utredninger, meldinger og rundskriv	185
Kronikker/avisartikler	186
Noen anbefalte nettsadresser	186
Stikkordregister	187